

Závěry Rady Evropské unie a zástupců členských států zasedajících v Radě o přístupu osob se zdravotním postižením ke sportu

(2019/C 192/06)

RADA EVROPSKÉ UNIE A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ ZASEDAJÍCÍ V RADĚ

VZHLEDEM K TĚMTO DŮVODŮM

1. Očekává se, že do roku 2020 bude v EU 120 milionů osob se zdravotním postižením. EU prosazuje rovné příležitosti a přístupnost pro osoby se zdravotním postižením. Podstatnou část její strategie tvoří úsilí o dosažení bezbariérové Evropy ⁽¹⁾.
2. Pro účast těchto osob na sportovních činnostech na rovnoprávném základě s jinými jsou obzvláště důležité obecné zásady stanovené v článku 3, definice „univerzálního designu“ v článku 2 a zvláštní ustanovení týkající se účasti na kulturním životě, rekreace, volného času a sportu v článku 30 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením ⁽²⁾.
3. Zdravotní postižení a nemoc jsou v EU často uváděny jako důvody pro neúčast na sportu a pohybových aktivitách ⁽³⁾.
4. Sportovní činnosti mohou být pro osoby se zdravotním postižením specificky navrženy nebo přizpůsobeny tak, aby jim byl k nim umožněn přístup bez ohledu na to, zda je jejich postižení tělesné, mentální nebo smyslové povahy. Za určitých podmínek mohou osoby se zdravotním postižením provozovat sport společně s osobami bez zdravotního postižení, což prokazuje inkluzivní povahu sportu.
5. Všeobecně jsou uznávány hodnoty sportu, pokud jde o sociální začlenění, a zejména úloha sportu při prosazování a dosažení integrace menšinových a marginalizovaných skupin.
6. Významné sportovní akce pro osoby se zdravotním postižením se těší stále větší oblibě, jak dokazují nedávné letní a zimní paralympijské hry, jež přilákaly velké množství televizních diváků na celém světě, jakož i pokračující praxe pořádání významných mezinárodních akcí pro osoby se zdravotním postižením.

ZDŮRAŽŇUJÍ, ŽE

7. U osob se zdravotním postižením existuje větší pravděpodobnost, že budou vystaveny sociálně-ekonomickému znevýhodnění, jako je chudoba a nízké příjmy, sociální izolace, diskriminace, omezený přístup na trh práce, omezený přístup k dopravě, méně možností vzdělávat se a zdravotní aspekty. Tyto problémy negativně ovlivňují možnosti osob se zdravotním postižením účastnit se sportovních činností.
8. Přímou ve sportovním kontextu může být pro osoby se zdravotním postižením nutné překonat například tyto výzvy:
 - a) Závažnost postižení může omezovat pohyblivost a způsobovat při sportovních činnostech za určitých situací při tréninku či při hře dokonce fyzickou bolest. K tomu může společně s různými bariérami přistupovat negativní nebo omezující vnímání vlastního zdravotního postižení, zejména nedostatkem důvěry ve vlastní schopnost sportovat.
 - b) Potřeba, aby ti, kdo pracují s osobami se zdravotním postižením v rámci sportovní pohybové aktivity, zejména učitelé tělesné výchovy, sportovní trenéři a jiní pracovníci v oblasti sportu, měli specializované dovednosti a znalosti o zdravotním postižení.
 - c) Dostupnost přístupné sportovní infrastruktury, pokud jde o sportovní zařízení na trénink nebo pro návštěvníky, sportovní zařízení, v nichž mohou sportovat osoby se zdravotním postižením anebo sportovní akce, jichž se mohou osoby se zdravotním postižením účastnit.
 - d) Dodatečné finanční náklady související s pořízením specializovaného sportovního vybavení nebo s podpůrnými službami, bez nichž by trénink nebo sportování nebyly možné.

⁽¹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141&langId=cs>

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽³⁾ TNS opinion & social, 2018; zvláštní průzkum Eurobarometru č. 472 na téma „Sport a pohybová aktivita“; průzkum, který zadalo generální ředitelství Evropské komise pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu a koordinovalo generální ředitelství pro komunikaci; Práce v terénu, prosinec 2017.

9. Zapojení do sportu by mělo být posuzováno z hlediska sportovní činnosti jakožto forma pohybové aktivity i z hlediska účasti na společenských aktivitách, jako jsou například návštěvy sportovních akcí nebo aktivní zapojení do sportovního společenství jako dobrovolník, člen sportovního klubu nebo fanclubu.
10. Zapojení do sportu může přispět ke zlepšení životních podmínek osob se zdravotním postižením, jakož i jejich fyzického a duševního zdraví, a zároveň zvýšit osobní mobilitu a samostatnost a podporovat sociální začleňování.
11. Sportování od útlého věku představuje pro osoby se zdravotním postižením další výhody, neboť má kladný účinek na rozvoj motorických schopností, což je klíčovým faktorem pro zlepšení celkové kvality života člověka.
12. Zvýšená pozornost, již sdělovací prostředky věnují vrcholovému sportu pro osoby se zdravotním postižením nebo sportovcům se zdravotním postižením, může být inspirací pro osoby se zdravotním postižením i bez něj, aby se začaly věnovat sportovní činnosti. Aby se zvýšila přitažlivost sportu pro osoby se zdravotním postižením, mělo by se usilovat o zajištění toho, že i sportu na nejnižší úrovni se dostane přiměřené pozornosti sdělovacích prostředků, aniž by tím byla dotčena jejich svoboda.
13. Pro osoby se zdravotním postižením může být důležitá asistivní technologie, jež jim pomáhá účastnit se sportovních činností na nejnižší i na vrcholové úrovni. Problémem však může být její všeobecná i cenová dostupnost.
14. Pro podporu udržitelného rozvoje sportu pro osoby se zdravotním postižením jsou klíčovými faktory uplatňování a dodržování antidopingových pravidel i pravidel pro boj proti manipulaci s výsledky zápasů, jakož i zajištění přesného posouzení zdravotního postižení a přiměřeného používání asistivní technologie.
15. Pro podporu odvětví sportu, včetně sportu pro osoby se zdravotním postižením, je zásadní dobrovolnická činnost.
16. Je důležité, aby se do strategií a politik zaměřených na zvýšení účasti osob se zdravotním postižením ve sportu zahrnulo i genderové hledisko.
17. Sport může poskytnout prostor pro společenské interakce mezi osobami se zdravotním postižením i bez něj, díky čemuž představuje cenný nástroj na podporu začleňování a vzájemného porozumění.

VYZÝVAJÍ ČLENSKÉ STÁTY, ABY V SOULADU SE ZÁSADOU SUBSIDIARITY A NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH

18. Podporovaly společenské povědomí a vzdělávací kampaně pro rodinné příslušníky, zákonné zástupce, osobní asistenty, učitele tělesné výchovy, trenéry, pracovníky v oblasti sportu a další příslušné aktéry sportovní komunity se zdravotním postižením či bez něj s cílem prosazovat otevřený a vstřícný přístup k osobám se zdravotním postižením, jakož i odpovídající pochopení příležitostí a přínosů, které pro všechny, včetně dětí a dospělých se zdravotním postižením, představuje účast na sportovních činnostech. Případně nabízely pomoc rodinným příslušníkům a zákonným zástupcům osob se zdravotním postižením s cílem podpořit zapojení těchto osob do sportovních činností.
19. Podporovaly další vzdělávání a odbornou přípravu učitelů tělesné výchovy, trenérů, dalších pracovníků ve sportu a obecně dobrovolníků se zdravotním postižením či bez něj tím, že je vybaví potřebnými znalostmi a zvláštními dovednostmi a zajistí uznání jejich příslušných kompetencí, aby jim umožnily zapojit osoby se zdravotním postižením do různých forem tělesné výchovy nebo sportu. Takovéto programy odborné přípravy by měly zohlednit rozdíly mezi potřebami osob zaměřených na účast a osob zaměřených na výkon.
20. Přijaly opatření na zabezpečení přístupu osob se zdravotním postižením i bez něj ke sportovní infrastruktuře, včetně účasti na sportovních akcích, tréninku nebo zapojení do sportovních činností. Opatření mohou zahrnovat vytvoření nebo zlepšení standardů týkajících se přístupnosti v rámci sportovních zařízení, poskytování individualizované personální podpory, poskytnutí finančních prostředků, zvyšování povědomí ve sportovních organizacích na celostátní, regionální i místní úrovni o existujících možnostech financování ze strany EU, nebo případně usnadnění účasti zástupců sportovců se zdravotním postižením v relevantních orgánech sportovních organizací.
21. Případně ve vnitrostátních vzdělávacích systémech prosazovaly inkluzivní vzdělávací programy zaměřené na sport a tělesnou výchovu s cílem vyjít vstříc potřebám dětí se zdravotním postižením tak, aby všem dětem byly nabídnuty rovné příležitosti stimulací jejich zapojení do sportovních pohybových aktivit a podporou jejich zájmu o sport.

22. Využívaly existující kanály pro spolupráci mezi členskými státy na podporu výměny odborných znalostí a osvědčených postupů s cílem zlepšit přístup osob se zdravotním postižením ke sportu.
23. V kontextu rovných příležitostí a nediskriminace osob se zdravotním postižením se zabývaly otázkou sportovců na vysoké úrovni a vrcholových sportovců a podporovaly spolupráci a výměnu osvědčených postupů v tomto ohledu mezi subjekty odpovědnými za sport v členských státech.

VYZÝVAJÍ ČLENSKÉ STÁTY A EVROPSKOU KOMISI, ABY V RÁMCI SVÝCH PŘÍSLUŠNÝCH PRAVOMOCÍ

24. Zvázily nabídku finanční pomoci organizacím, které se konkrétně věnují podpoře sportu pro osoby se zdravotním postižením, i klasickým sportovním organizacím, které vyvíjejí sportovní činnosti pro osoby se zdravotním postižením, mimo jiné s cílem obě tyto sportovní komunity sblížit.
25. Propagovaly a podporovaly činnosti, případně i na úrovni EU, související s pravidelným sběrem statistických údajů a vypracováváním ukazatelů ohledně sportu a zdravotního postižení, jako jsou míra zapojení do sportovních činností, překážky tohoto zapojení, počet osob se zdravotním postižením registrovaných ve sportovních klubech nebo míra zájmu o sport ⁽⁴⁾.
26. Zvázily, aby se v rámci příslušných odborných skupin řešila otázka plného a účinného zapojení osob se zdravotním postižením do sportovních činností, včetně zvláštních dovedností a odborné přípravy potřebných pro trénování osob se zdravotním postižením ⁽⁵⁾.
27. Využívaly část finančních prostředků programu Erasmus+ vyčleněnou na sport na podporu sportování osob se zdravotním postižením a výměnu osvědčených postupů a politik mezi členskými státy a zúčastněnými subjekty; část finančních prostředků Evropského sociálního fondu na odbornou přípravu pracovníků v oblasti sportu nebo na začlenění prostřednictvím sportovních činností; část finančních prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj na řešení přístupnosti sportovních infrastruktur a aby podle potřeby využívaly výsledků výzkumu v rámci projektů financovaných prostřednictvím programu Horizont Evropa na podporu inovativních řešení na zapojení osob se zdravotním postižením do sportu.
28. Pokud jde to vhodné, aby takovéto možnosti financování a výsledky financovaných projektů propagovaly mezi osobami se zdravotním postižením, sportovními organizacemi a dalšími příslušnými nevládními aktéry.
29. Zvyšovaly povědomí o pozitivních výsledcích vyplývajících z práce vykonané v oblasti sportu pro osoby se zdravotním postižením, mimo jiné o pozitivním dopadu sportu, pokud jde o sociální začlenění osob se zdravotním postižením.

VYZÝVAJÍ EVROPSKOU KOMISI, ABY

30. Nadále zahrnovala sport do budoucích klíčových opatření na podporu budoucích politik zaměřených na osoby se zdravotním postižením tím, že budou vycházet z dosavadních zkušeností při provádění stávající evropské strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením.
31. Do diskusí o sportovních otázkách se sociálními partnery v rámci procesů sociálního dialogu na úrovni EU zahrnovala politiky a opatření EU, které se zabývají potřebami osob se zdravotním postižením a podporují účast osob se zdravotním postižením a jejich zastupitelských organizací ⁽⁶⁾.
32. Využila možností, jež skýtá Evropská cena pro bezbariérová města pro zpřístupnění sportovních zařízení měst osobám se zdravotním postižením, a posoudila, jak mohou zkušenosti s evropským průkazem osob se zdravotním postižením přispět ke zvýšení návštěvnosti sportovních událostí i z řad osob se zdravotním postižením.
33. Začlenila sport osob se zdravotním postižením do různých otázek týkajících se sportu, jež jsou řešeny na úrovni EU, jako je například dvojí kariéra sportovců nebo zdraví prospěšná pohybová aktivita (HEPA) ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ V souladu s článkem 31 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽⁵⁾ V souladu s článkem 30 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽⁶⁾ V souladu s čl. 4 odst. 3 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽⁷⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/activities/hepa-europe>

VYZÝVAJÍ SPORTOVNÍ HNUTÍ, ABY

34. V úzké spolupráci s osobami se zdravotním postižením a jejich zastupitelskými organizacemi prosazovalo zapojení osob se zdravotním postižením do běžných sportovních činností na všech úrovních ⁽⁸⁾, s cílem přispět k úspěšnému naplnění sociální a výchovné funkce sportu.
35. Využívalo stávajících mechanismů solidarity, zejména na úrovni vrcholového sportu, aby mohl být sport pro osoby se zdravotním postižením přiměřeně financovaný.
36. Při navrhování systémů sportovních soutěží nebo při podpoře účasti na sportovních činnostech všeobecně přijalo inkluzivní přístup tím, že bude podporovat opatření v tom směru, aby například soutěže a slavnostní předávání cen pro sportovce se zdravotním postižením i bez něj probíhaly ve stejný čas a na stejném místě. Ve stejném duchu případně usnadňovalo začleňování osob se zdravotním postižením do tréninků nebo týmů osob bez zdravotního postižení.
37. Zajistilo, aby sportovní, tréninková a pohostinská zařízení byla přístupná ⁽⁹⁾ a aby bylo poskytnuto přiměřené ubytování ⁽¹⁰⁾ s ohledem na potřeby osob se zdravotním postižením.
38. Zvýšilo povědomí osob se zdravotním postižením o existujících možnostech sportování a trénování, odpovídajících jejich potřebám.
39. Budovalo partnerství s příslušnými institucionálními aktéry ze soukromého nebo veřejného sektoru, kteří jsou aktivní v oblasti zdravotního postižení, s cílem lépe porozumět potřebám a zájmům osob se zdravotním postižením a podporovat větší zapojení do sportovních programů ⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ V souladu s čl. 30 odst. 5 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽⁹⁾ V souladu s článkem 9 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽¹⁰⁾ V souladu s čl. 5 odst. 3 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

⁽¹¹⁾ V souladu s čl. 4 odst. 3 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

PŘÍLOHA

RADA EVROPSKÉ UNIE A ZÁSTUPCI VLÁD ČLENSKÝCH STÁTŮ, ZASEDAJÍCÍ V RADĚ PŘIPOMÍNÁJÍ

1. Článek 165 Smlouvy o fungování Evropské unie ⁽¹⁾ zdůrazňující sociální a výchovnou funkci sportu.
2. Úmluva Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením ⁽²⁾, jíž je EU smluvní stranou a jež například uznává právo osob se zdravotním postižením na účast na kulturním životě, rekreaci, volném čase a sportu na rovnoprávném základě s jinými.
3. Sdělení Evropské komise o Evropské strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020: Obnovený závazek pro bezbariérovou Evropu, v němž je ohledně sportu zdůrazněna potřeba zlepšit přístupnost sportu, podporovat účast na sportovních událostech a organizaci sportovních akcí pro osoby se zdravotním postižením ⁽³⁾.
4. Závěry Rady o podpoře provádění evropské strategie pro oblast zdravotního postižení 2010–2020 ⁽⁴⁾
5. Nařízení Rady (EU) č. 1288/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se zavádí program „Erasmus+“: program Unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport a zrušují rozhodnutí č. 1719/2006/ES, č. 1720/2006/ES a č. 1298/2008/ES ⁽⁵⁾.
6. Usnesení Rady o pracovním plánu Evropské unie v oblasti sportu (2017-2020) ⁽⁶⁾, v němž je kladen zvláštní důraz na sociální začlenění.
7. Závěry Rady o úloze sportu jako faktoru přispívajícího k aktivnímu sociálnímu začleňování ⁽⁷⁾.
8. Závěry Rady o přínosu sportu k hospodářství EU, zejména pokud jde o řešení nezaměstnanosti mladých lidí a o jejich sociální začleňování ⁽⁸⁾.
9. Závěry Rady o sportu jako platformě pro sociální začlenění prostřednictvím dobrovolnictví ⁽⁹⁾.
10. Závěry Rady o úloze trenérů ve společnosti ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A12008E165>

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

⁽³⁾ Dokument 16489/10 - KOM(2010) 636 v konečném znění.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 300, 11.10.2011, s. 1.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 50.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 189, 15.6.2017, s. 5.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 326, 3.12.2010, s. 5.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 32, 4.2.2014, s. 2.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 189, 15.6.2017, s. 40.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 423, 9.12.2017, s. 6.